

II.

PASTORALA V ZDOMSTVU

Omnes unum, str. 5 - 1969

Dušno pastirstvo slovenskih izseljencev, Vatikan

1969

1299971 ?

Z... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

1014-16/5
S2T

1014-16/5-378

PREDGOVOR

Pred nami je druga informacijska knjižica, številka 5 lista „Omnes unum“. Ne gre več za obliko, pač pa za polnost vsebine našega skupnega življenja. Naj ne moti naslov na knjižici, ki je vzet zato, ker govori o skupnem delu.

Vsako sodelovanje pomeni poleg pravic in dolžnosti tudi odgovornost. Svoj delež k reformi sedanjega časa naj doprinese tudi laiki, tako pove zadnji vatikanski koncil.

S strani naših laikov je bilo vedno toliko pripravljenosti in dobre volje, da po pravici upamo, da bodo tudi te misli naletele na dober odmev in njih ostvaritev. Po skupnih potih pridemo do skupnih ciljev.

Posebej pa naj najde plodna tla beseda pisatelja K. Mauserja v njegovih mislih o „Spremembah in vrenju v Cerkvi ter odnos vernega katoličana do njih“ in v „Delu intelektualcev v zdomstvu“.

I. Kunstelj

Z roko v roki

Zdomstvo nas je vse naučilo skupnega dela med laikom in duhovnikom. Drug drugemu smo potrebni. Ne mislim na one, ki so „uradni“ pri cerkvi, kot zakristan in organist ali pevski zbor, temveč na vse one, ki so vključeni v cerkveno občestvo slovenske Cerkve v zdomstvu.

Lansko leto je Sv. Vid v Clevelandu praznoval 75-letnico ustanovitve svoje župnije. O tem je izšla knjiga, ki našteva 40 društev pri župniji: od Oltarnega društva sv. Vida do Vodstva gospodinjskih tečajev v Baragovem domu. So društva izključno verskega značaja kakor tudi športna društva, naslonjena na domačo župnijo.

V Argentino so Slovenci po zadnji vojni prenesli vrsto organizacij, ki jih je v domovini revolucija uničila. Mirno in uspešno vrše svoje delo v svobodnem tujem svetu. V Nemčiji sta nacizem in vojna uničila vsako društveno delo. V Franciji, Belgiji in na Nizozemskem se je delo po vojni obnovilo.

Med najbolj uspešna društva moremo šteti pevske zборе. Bog je dal slovenskemu narodu poseben dar za petje. Pesem ohranja slovenstvo v Porabju, na Koroškem in v Benečiji. Smisel za slovensko petje v zdomstvu ohranja še tretji in četrti rod, rod, ki ne govori več svojega jezika, pozna pa pesmi, ki so jih pele babice in dedje. Vsi vemo, da naše petje poznajo in cenijo drugi narodi. Zaradi lepega petja prihajajo tujci k slovenski maši. Tudi sami ga znamo ceniti, morda bolj kot doma.

Pri „sezancih“ — tako nekateri imenujejo začasne izseljence — pa vidimo neki strah pred organiziranjem. Vzrok je psihološkega značaja: prisiljenost in ekskluzivnost organiziranja v domovini, kjer je Cerkvi onemogočeno društveno delo. Premagati strah ni lahko, še težje pa je posvetiti svoje delo skupnosti, za kar je potrebna dobršna mera krščanske ljubezni.

Kjer začnemo graditi prav v osnovah, moramo poznati vsaj nekaj potez in značilnosti organizacijskega dela. Našli jih bomo pri vsakem pevskem zboru. Njegov namen je gojiti

1014-16/5
SZT

1
D. 26/4/89 — 3978

petje za cerkev, za koncerte, lahko tudi le za lastno zabavo. Zato so potrebni sposobni ljudje, ki se zbero k skupnim vajam, da se izvežbajo in pripravijo za nastop.

V našem zdomskem občestvu ne gre samo za petje. Marsikaj drugega je tudi potrebno. Odgovoriti si moramo na vprašanja, ki jih včeraj še ni bilo. Po drugem vatikanskem koncilu v Cerkvi vre. O tem je govoril spomladi pisatelj K. Mauser v Clevelandu članom Društva najsvetejšega Imena na njihovem mesečnem sestanku. „Ameriška Domovina“ je prinesla ta govor 16. in 18. aprila letos.

Spremembe in vrenje v Cerkvi ter odnos vernega katoličana do njih

I.

Dragi člani Društva najsvetejšega Imena!

Vem, da ste na tehle svojih sestankih imeli že mnogo predavanj in da ste govorili o marsičem. Čas se strašno hitro spreminja, nekateri dogodki so za nas vse, ki smo navajeni starih kolovozov, marsikdaj nerazumljivi in na videz nemogoči in če hoče katoliški laik ob vseh mogočih spremembah stati, je nujno, da spremembam pogleda odkrito v oči, da loči dobro od slabega in da ima pogum dobro braniti in slabo obsoditi.

Spremembe so tudi v zunanjem ustroju Cerkve. Ekumenski koncil je odprl vrata mnogim debatam in na žalost tudi mnogim odporom in uporom, ki danes pretresajo Cerkev. Beg pred problemi, s katerimi se danes Cerkev bori, je katoliškega laika nevreden. Zato bo morda prav, če danes na temle sestanku pogledamo nekaterim teh problemov v obraz.

Imejmo pred očmi veliko resnico, da smo ljudje iz ilovice in duha. Tudi kot verniki smo taki, kot člani, kot udje svete Cerkve. In ne pozabimo, da so tudi duhovniki ljudje, da so ljudje tudi škofje. Tudi ti so ilovica in duh, ne samo duh, kakor bi marsikdaj laiki radi videli. V tej luči, v tej resnici je treba gledati tudi na dejstva, ki so danes tolikim katoliškim

laikom v pohujšanje, v takšno pohujšanje, da nekateri kar tjavdan trdijo, da se vera spreminja in da se vse podira. To pohujšanje je marsikdaj farizejsko, zakaj resnico moramo vedno soditi v celoti, ne izbirati samo majhne delčke in jih napihovati ob okolnostih, ki so tu in tam lahko res slabe. Duhovniki zapuščajo svojo službo, različno tolmačijo postavbo o kontroli rojstev, se upirajo celibatu, se pridružujejo skupinam, ki razbijajo in plenijo, se ženijo in Cerkev jim daje celo spreglede.

Prvič pribijmo tole dejstvo: Duhovniško posvečenje samo po sebi ne ustvarja svetnikov, postavlja ga le za delivca zakramentov, za posrednika med Bogom in ljudmi. Pri tem duhovnik ohrani svojo osebnost, duhovniško posvečenje mu ne zbrise napak in slabosti, proti njim se mora boriti, kakor se moramo mi. Pada in vstaja kakor mi in, če bo hotel doseči večno blaženost, bo moral zanjo prav tako trdo služiti kakor mi. Delamo majhne in velike napake, duhovnik tudi. To je človeško in mislim, če bi nam Bog dal angele za duhovnike, bi imeli strah pred njimi, bi ostajali daleč od njih, zakaj čutili bi, da so samo duh in da naše telesne revščine in slabosti ne bi tako poznali kakor duhovnik, ki je sam človek. Res je, da so nekateri duhovniki zašli, res je, da se nekateri upirajo nauku o kontroli rojstev, da se jih je toliko in toliko poženilo, res je, da jih je toliko in toliko v borbi za boljše socialne uredbe iztirilo. V odstotkih je to majhno število in naša velika napaka je v tem, da vedno vidimo le to, kar nam je tik pred očmi, kakor da Cerkev ni univerzalna. Poglejmo celoto! Vsaka vojska pozna dezertarje, pa zavoljo tega ne rečemo, da je vsa zanič. Vsaka ima tudi junake, tudi Cerkev jih ima. Čudno, da tudi mi kot katoliški laiki tako radi gledamo tja, kjer bi lahko kaj slabega videli in naprej pogrevali, namesto da bi poiskali svetle luči in šli za njimi. Slabo izpričujemo svoje katolištvo, če za časopisnimi novicami, ki so včasih zvito in strupeno zapisane, capljamo, kakor da nimamo svoje pameti. Ko bi bilo več trezne presoje, koliko manj pohujšanja bi bilo, koliko več pravega krščanskega duha!

In ob temle bi rad tole rekel. Koliko duhovnikov bi v svoji

službi ostalo, ko bi imeli boljše vernike, koliko redovnikov bi v svojem redu ostalo, ko bi bili sobratje res bratje? Koliko sestrá, ko bi vsaka doprinesla svoj del? Tako pa marsikdaj govori samo ilovica brez duha. Malo, zelo malo je duhovnikov, ki bi ne začeli svoje poti z resničnim, globokim poklicem. Vsak mlad duhovnik prične s svetim navdušenjem in če bi pogledali pozneje v njegovo življenje, bi marsikdaj videli, da so bili slabi verniki tisti, ki so ga nalomili. Uprl se je, recimo, krivici. Planili so po njem tisti, ki so krivico delali, pa se imeli za dobre katoličane. Poglejmo po Južni Ameriki, po južni Italiji in še marsikje! Velike socialne krivice so dvignile glasove duhovnikov in škofov. Kako surovo so jim marsikdaj zaprli usta tisti, ki so nosili katoliško ime in bili visoko na lestevici časti! Ta in oni je omagal. Kakor sem že rekel, tudi duhovnik je človek.

Verjemite mi, da bi marsikateri duhovnik, ki je zapustil svojo službo, v njej ostal, če bi se ob pravem času mogel opreti na svoje vernike; če bi tisti verniki, ki so duhovnikove napake obešali na veliki zvon in jih šepetaje nosili od soseda do soseda, molili za svojega duhovnika v stiski. Kar vprašajmo se, koliko očenašev pa smo za svoje duhovnike zmolili, za svoje farne, za škofijske, za duhovnike nasplah! Bore malo jih je tistih očenašev. Znamo moliti za vsakdanji kruh, za zdravje, za svojo družino, za svoje otroke, za svoje prijatelje. To se nam zdi naše, za vsak dan potrebno. Mar duhovnik s svojim duhovnim poslanstvom ne spada prav tako v naše vsakdanje življenje? Tega se premalo zavedamo, zato prevzemimo tudi svoj del krivde, kadar je pri duhovniku kaj narobe. To je edino pravo gledanje katoliškega laika na duhovnika in njegove probleme.

Drugo, kar je, in to bi morali bolj čutiti, kakor čutijo: čas zaprtosti je mimo. Duhovnik, posebno mlad duhovnik, ki ne zna biti med ljudmi, ki misli, da ga morajo ljudje iskati v župnišču, si spodrezava možnosti, da bi ob problemih, ki nastajajo, rekel pametno besedo takrat, ko je mogoče še kaj storiti. Mnogo je včasih zamujenega zavoljo napačne zaprtosti, zavoljo odmikanja stvarim, ki bi jih bilo treba takoj preценiti, kaj imajo v sebi dobrega in kaj slabega.

II.

Ob tejle misli zadenem ob tisto, ki jo je zadnji ekumenski koncil odprl in se na nekaterih krajih sveta tudi že izvaja. Osebnó mislim, da je ta zamisel ena tistih, ki zna Cerkvi odpreti široke možnosti, namreč ustanovitev diakonske službe, ko bi diakoni ostali diakoni in smeli biti poročeni, če so že poročeni. Smeli bi biti taki, ki bi diakonsko službo opravljali kot delno (part time), in taki, ki bi bili polno zaposleni. Vsi veste, da so bili diakoni v prvi Cerkvi, recimo sv. Štefan. Posebna njih skrb je bila za ubožce. Diakon je ostal sveti Frančišek Asiški. Iz ponižnosti ni hotel biti duhovnik. Mislim, da bi posebno "part time"-diakoni mogli postati pravi blagoslov za Cerkev. Zakaj? Ti diakoni bi ostali na svojih službenih mestih po pisarnah, po tovarnah, kjerkoli so pač bili. In prav v tem vidiku vidim osebnó njih veliko čeno. Ti ljudje bi živeli res sredi življenja, videli bi ga od najlepše in tudi od najbolj odurne strani, imeli bi iste skrbi kako navadni ljudje, življenje bi jih bičalo prav kakor nas. V tem času je to tako velika cena, tolikšna zlata vrednost, da se čudim, da je do vpeljavanja te službe prišlo do zdaj le v nekaterih pokrajinah. Imajo jih po krajih Južne Amerike, po Avstraliji, tudi po Evropi tu in tam. Sveta stolica je izdala glede tega diaconata poseben dokument, ki je datiran z osemnajstim junijem 1967 — „Sacrum diaconatus ordinem“. V Ameriki se zanima za diaconat okrog 30 škofov, ki čutijo, kaj bi s tem diakoni lahko dosegli. Predpisana je starost 35 let pri posvečenju in dve leti študija za to sveto službo.

Mislim, da si nihče ne more zamisliti lepše povezave med duhovništvom in laištvom, kakor bi bili diakoni. S pridigami, ki bi jih v resnici lahko zajemali iz srede življenja, v katerem bi vsak dan živeli, bi mogli odpreti marsikako srce, ki bi našlo pot do duhovniške spovednice. Kakor sem že rekel, čas za zaprtost je mimo, nihče od cerkvenih služabnikov si je ne more več privoščiti, če noče Cerkvi škodovati. Cerkev potrebuje veliko ribičev, da vržejo mreže. Čas strašno naglo zori in žetev ne čaka. Če je ne bomo želi mi, jo bodo želi drugi, tisti, ki bo-

do znali priti ljudem blizu s sladkimi in marsikdaj laznivimi besedami.

Tretja stvar, ki buri marsikakega katoliškega laika, so liturgične spremembe v Cerkvi. Stoletja dolgo je bil v liturgiji, zlasti pri daritvi svete maše v rabi samo latinski jezik. Res je po eni strani, kar so zagovorniki latinščine kar naprej ponavljali: z latinščino je bila maša povsod enaka, enotnost Cerkve je bila tako zunanje vidna. Toda poglejmo bliže: prva sveta maša pri zadnji večerji je bila v aramejščini, ki jo je govoril Jezus in apostoli. In če gremo dlje: mar niso apostoli na binkoštni praznik govorili tako, da so jih ljudje iz različnih krajev vsak v svojem jeziku razumeli? Bogastvo obredov, skrivnosti zakramentov so pred nami v naše posvečenje in zato, da jim pridemo čim bliže. Zakaj naj bi jih zapiral jezik, ki je mrtev, ki je samo še v knjigah? Spreminjajočega in žuborečega življenja ne moremo utesnjevati v nekaj mrtvega samo zato, ker je to mrtvo svečano in staro. Cerkev je živa množica in obenem prostor, kjer morata pravičnost in ljubezen biti na najvišjem svečniku. Je pravično, zapirati lepoto in bogastvo obredov ljudem, ki govore samo svoj jezik? Je to ljubezen, če lahko moliš v svojem jeziku iz mašne knjižice, opravljaš zasebno svoje molitve v svojem jeziku, ne mogel bi pa sodelovati pri najbolj sveti daritvi? Ekumenski koncil je moral priti, ker je bil čas tudi v Cerkvi dozorel, ker je bilo veliko zunanjega v njej tako okostenelega, da ni smelo več biti. Časi zunanjega bleska so minili, Cerkev se ga je morala znebiti, zakaj veliki socialni premiki, vzemimo samo komunizem, so ji grozili vzeti vernike. Bilo je nujno najti vsa pota do ljudi, vsa pota, da se jim približa. S tega stališča moramo vse spremembe gledati.

Mnogo je bilo godrnjanja posebno med starejšimi ljudmi. Zdelo se jim je, da je maša drugačna, da je komaj še prava. Čudno je, kako se človek navadi nekih osebnih molitev v ta in oni namen, za to in ono osebo, za to in ono potrebo. Tako navadi, da jih čez leta opravlja po istem redu, da jih moli tehnično tako popolno, da se je treba čuditi. Kar je narobe pri tem, je to, da zginja duh molitve, bolj smo navezani na obrazec

molitve kakor na vsebino. Tukaj je treba iskati glavni vzrok godrnjanja. Nekaterim se je zdelo, da so jim liturgične spremembe zmedle štrene, jim vzele pri maši čas, ki so ga porabili vselej za tisto kopico očenašev. Zdaj molimo skupaj z duhovnikom, pa se nekaterim zdi, da nimajo pri tem časa, da bi Bogu naročili: ta očenaš je za tega, ta za onega, ta molitvica za to potrebo in ona za drugo. Kakor da bi Bog ne vedel, kaj je v našem srcu in kakšne so naše prošnje.

Zavedajmo se, da so vse liturgične spremembe vračanje k staremu, k tistemu preprostemu, kar je bistvo vere. Vera ni komplicirana zadeva, tudi ni zunanji blesk, ne matematična formula — vera je življenje z Bogom in pot do večnosti. Kdor od katoliških laikov po vsem mogočih časopisih lovi novice o škandalu tega in onega duhovnika, o uporuh tega in onega teologa, kako so se izrekli seminaristi o celibatu, je daleč od tistega, kar naj bi vera za vsakega osebno bila: iskanje Boga tudi v preizkušnjah, ki jih danes Cerkev doživlja.

Naloga katoliškega laika v tem času je: stati s Cerkvijo, stati z duhovništvom. Če imamo kaj kritizirati, kritizirajmo dostojno, spoštljivo!

Naj vas spomnim na svetega Frančiška Asiškega. Težke razmere so bile tedaj v Cerkvi in papež je imel sanje, kako preprost, svet berač z ramo podpira Cerkev, da se ne zruši.

Danes, dragi prijatelji, je podoben čas. Če bodo katoliški laiki dali svoja ramena kakor nekoč sveti Frančišek Asiški, bo Cerkev pred svetom svetlejša in lepša kot kdajkoli.

Karel Mauser

Delo intelektualcev v zdomstvu

Zanimivo je, kako malokdaj mislimo, da je biti inteligent posebna milost. Skoraj nikoli se ne ustavimo ob dejstvu, da je na tisoče in tisoče mladih ljudi, ki imajo lepe talente, pa jim je trdo življenje zadrignilo vsa pota do širokosti spoznanja, do katerega smo prišli mi.

V bistvu so vsa ta spoznavanja samo odkrivanje zakonov,

postav in premis v realnih vedah in odkrivanje lepote, kar je vse od vekomaj v Bogu. Čudno je, da se mnogi inteligenti tako zelo otepavajo te resnice, kakor da sta znanost in umetnost brez zveze z večnostjo in z notranjim življenjem. Zdi se mi, da je ta bedna prepričanost v mnogih inteligentih tudi vzrok, da ne vrše svojega poslanstva v skupnosti, kakor bi ga morali. Zaverovani v svoje lastno delo zgublajo stik s tistimi, iz katerih so izšli, in vidijo samo še lastno ugodnost. Intelligenčni poklic jim čezdalje bolj postaja samo lažji način življenja.

Ko je slovensko ljudstvo po zmagi komunizma množično odšlo v tujino, je z njim odšlo tudi mnogo laične inteligence. Prešla so leta, slovenski ljudje so si izbrali različne konce sveta za novo življenje, mladina je prišla do šol, porajala se je nova inteligenca in reči moramo, da je imamo veliko in v različnih panogah znanosti in umetnosti.

V tem času, ko se življenje slovenske skupnosti v zdomstvu marsikje nalamlja in marsikje kosteni, je morda prav, če premislimo zelo iskreno, kaj naj bi bilo oziroma kaj bi moralo biti delo intelektualcev v zdomstvu.

Prvo in zelo važno pri mladi naši inteligenci je: vzdrževati spoštovanje do slovenske besede. Težko je razumeti, kako da mlad, izobražen človek z univerzo ne zna več govoriti v materinem jeziku. Nekoč mi je neki zdravnik sam priznal: „Kot otrok sem še znal slovensko, zdaj, ko bi mi znanje slovenskega jezika tako prav prišlo, se ne morem s slovenskim pacientom razgovoriti. Razumem nekaj, govoriti ne morem.“

Kar je hujše: zgled inteligence, ki je naglo pozabila matersko besedo, dela veliko škodo. Zavedati se moramo, da jezik ni samo občevalno sredstvo, ampak je tudi velika duhovna vrednota. Malomaren odnos do nje od strani teh, ki bi duhovne vrednote morali posredovati drugim, ni odpustljiv. Isti ljudje namreč mnogokrat žrtvujejo denar in čas, da se učé drugega jezika; za svojega, ki so ga znali, pa niso imeli niti toliko časa, da bi ga vsaj ne pozabili. Teh slučajev je mnogo med nami in so žalostni.

Druga velika naloga intelektualca v zdomstvu je: vli-

vati duha v množico. Zelo neumno bi bilo tajiti, da se v zdomstvu nismo poplitvili. Smo sel Nekaj je prineslo okolje, v katerem živimo, nekaj smo zakrivili sami. Obilje materialnih dobrin napravlja ljudi lagodne in lagodnost je potovanje duha v smrt. Neumno je misliti, da je vzdrževanje duha naloga samo Cerkve in duhovnikov. Vsak intelektualcec že s tem, da se mu odpro obzorja znanja, mora sprejeti tudi nalogo, ki je s tem zvezana. Dolžan je, da iz svojega področja neprestano prinaša v dnevno življenje svojih ljudi tisto, kar nas vse v času družji in nas bo družilo v večnosti — t. j. duha. Zgodovina, zemljepis, sociologija, psihologija — reči smemo, da niti ene znanosti ni, iz katere bi ne mogli pred svoje ljudi s čudovitimi slikami duha. Da o umetnosti, o iskanju lepote sploh ne govorim!

Zalostno je dejstvo, da je ravno v tem dobršen del naše inteligence neaktiven. Mnogokrat sem premišljal, koliko smo zamudili in kako zelo smo veliko ljudi prikrajšali, ker nismo poskušali na lep in prikupen način, na način, ki je bil našim ljudem nekoč na prosvetnih večerih tako blizu, približati duha. Dejstvo je, da to ni uspelo marsikje zavoljo tega, ker ni bilo dovolj intelektualcev, ki bi večere prevzeli. Bili so posamezniki, toda ni mogoče, da bi nekaj ljudi za daljšo dobo prevzelo ta posel, poleg tega pa so bili ti posamezniki doma samo v svoji stroki. Niso mogli govoriti iz vseh področij. Tako so ti večeri zaspali še tam, kjer so se začeli.

Pomanjkanje duhovnega bogastva se v slovenski zdomski skupnosti že pozna. Nobena, na začetku še tako močna skupnost ne more živeti dolgo, če ne pozna tolerantnosti. To je danes vrednota, ki je za skupno življenje silnega pomena in nam je ne prinese zunanja uglajenost. Priti mora iz duha, iz njegove širokosti. Spori v slovenski skupnosti so prišli zavoljo tega, ker različne poglede nismo znali gledati v širokosti duha. Različna mnenja sama so blagoslov, če jih duh razglablja in duh rešuje. Kakor hitro pa jih prestavimo v ozkost samo zunanjih okoliščin, postanejo vozli, ki jih ni mogoče več razvezati. Mala zdomska skupnost si veliko takih vozlov ne more privoščiti. Že dejstvo, da je dušno razpoloženje slovenskega človeka v zdomstvu občutljivejše in hitro blizu vrelišča, bi moralo gnati

vsakega resnega intelektualca, da bi za oblikovanje pravega duha v slovenskem človeku naredil vse, kar je v njegovi moči. Velika naloga je to, toda če je ne opravljamo, svojega poslanstva ne vršimo, kakor bi ga morali. In vendar je prav oblikovanje duha najbolj sveto in najvišje poslanstvo, ki postavlja intelektualca na raven duhovništva.

Ni človeka, ki bi o nečem ne sanjal in si ne risal bodočnosti. To je lep človekov del in brez njega bi bilo veliko manj idealizma. Je pa v tem ena nevarnost: preveč sanj ali prevelike sanje odneso realno življenje in prične se zidanje gradov v oblakih.

Zdi se mi, da je lepa in nujna naloga slovenskega intelektualca v zdomstvu tudi ta: prikazovati ljudem realno življenje in mejo sanj. Marsikdaj se med nami v zdomstvu sprožijo ideje, ki so zelo lepe, dobe nekaj privržencev, toda nikdar ne poženo pravih korenin, ker nimajo realnih tal. Koliko dobrih in plemenitih energij se potroši! Smel bi reči, da bi se jih veliko prihranilo, ko bi inteligenti, ki s slovenskim življenjem res žive, ob pravem času rekli svojo misel, svojo oceno in svoje poglede. Koliko teh brezbrežnih idej bi se morda zožilo na tisti obseg, da bi se jih dalo uresničiti! Brez idej ni življenja, toda same ideje življenje samo zaduše. Slovenska zdomska skupnost si more privoščiti samo tiste, ki imajo v sebi dobro kal, vsaj toliko kali, da je upanje na poganjek. Če tega upanja ni, če je to upanje samo v sanjah, ne začnimo z zidanjem v oblake. Toliko je potem razočaranja, sumničenja, krivičnega obrekovanja, kdo je kriv, da gradu ni, in vendar je bilo narobe samo eno: ideja se je mogla uresničiti samo v sanjah, morda še v široki slovenski skupnosti na domačih tleh, toda ne v majhni zdomski. Težko, zelo težko je pokopati lepo idejo, ki se rodi v človeku, toda če vidiš, da nima dovolj moči za življenje, če vidiš, da je dejansko mrtva že ob rojstvu, zakaj bi mrtvo pestoval?

Slovenska zdomska skupnost potrebuje v tem velikem času poseben zdovski svet intelektualcev, ki bi ideje, ki se rode in so važne za vso skupnost, pretresel, precenil, povedal svoje misli in svetoval; ne ukazoval, še manj diktatorsko zahteval,

kakor so nekateri v preteklosti hoteli. Če zdomska skupnost hoče slovenstvu resnično koristiti, potem ji more koristiti predvsem z mirno razsodnostjo, z iskrenim presojanjem dejstev za in proti, s toleranco, ki ne pozna blatenja ne javno in ne privatno, in z resnično voljo ne delati za koristi posameznih izbrancev, ampak za celoto.

Velik del slovenske inteligence poskuša vršiti svojo sveto nalogo. Pa je velik tudi tisti del, ki ne stori veliko. Izgovor je navadno isti pri vseh: „V spore se ne bom vtikal, jih je že preveč!“ Pa bi jih bilo manj, ko bi tudi ta del inteligence svoje naloge vršil od začetka. In kar je najtežje: ta izgovor pokriva marsikdaj samo nenačelnost. Ne vedo, kje naj bi stali, ker bi najraje nikjer ne bili. Za mlačnost ima sveto pismo trdo besedo. Po pravici!

Nobena stvar slovenske zdomske skupnosti bolj ne razkraja kakor tista inteligenca, ki je imela milost, da se je do znanja prikopala, pa pozabila, da je s to milostjo bila že združena dolžnost, pridobljeno znanje deliti z drugimi.

Za slovensko zdomsko življenje v bodočnosti so odprta še mnoga pota. Če bo inteligenca znala hoditi z ljudmi in delila z njimi, kar je od Boga prejela, bo za vsakega Slovenca v zdomstvu na teh poteh še vedno lep kos sreče.

Karel Mauser

Kje in kako...

Najbolj vidna je liturgična reforma. Za mašo bo letos z adventom zaključena. Marsikje so solze napolnile oči, ko so verniki prvič slišali vso mašo v svojem jeziku. Ščasoma se človek vsemu privadi, tudi maša ne bo nič več novega, vendar bo prav sodelovanje med mašnikom in verniki pri maši prineslo marsikaj novega in lepega.

Kakor smo mogli videti, se je v mašni obred preneslo petje iz litanij: „Gospod, usmili se...“ in „Jagnje božje“ sta najprej zadonela med mašo. Za začetek maše je bila kitica iz mašne pesmi, prav tako za „slavo“, pesem pri darovanju in pred ob-

hajlom in za zaključek. Najlažja reforma, ki je bila že vsa pripravljena v prejšnji liturgiji. Kjer so hoteli še več, je bila prava liturgična maša: popolno besedilo pete „slave“ in „vere“ kot tudi „Svet, svet ...“ in očenaša. Lahke melodije ostanejo v spominu, ko jih človek prvič sliši.

Dosegla pa je maša še več: neko sodelovanje med mašnikom in verniki, nevede je pokazala na skupnost daritve. Res je bilo potrebne nekaj vaje, a vendar prihaja spoznanje o vrednosti božje daritve, po kateri se združi človek z Bogom.

Na župnijah najdemo lektorje, ki berejo berilo in spremenljive mašne dele; posebnega komentatorja, ki vodi in razlaga posamezne mašne dele. — Marsikje je potreba narekovala skrb za bolne in ostarele, da jih laiki vozijo v cerkev. Le malo organizacije je treba, da se tak prevoz redno vrši. Drugod so po osebnem razgovoru našli primernejši čas in prostor za bogoslužje. V mnogih krajih so laiki poskrbeli po maši za prostor, kjer lahko vsak dobi malo okrepčila in se pogovori s prijateljem, ki ga ni videl že od prejšnje „slovenske“ maše. Veliko lepega dela izvrše poverjeniki, ki skrbe za knjige in liste, da redno prihajajo v roke naročnikom; laiki, ki poskrbe za okras oltarja in cerkve, ki se brigajo za slovesnost prvega obhajila in birme, da bi bilo vse kot „doma“. V nekaterih krajih so ohranili šmarnice in romanja, dasi duhovniku ni bilo mogoče redno prihajati. Vodijo jih laiki.

In vendar je še veliko nalog. Kjer ni katoliških šol, slovenski duhovnik pa sam v razsežni deželi, ljudje zelo raztreseni, pade teža verskega pouka na krajevne duhovnike in na starše, ki čutijo odgovornost za vzgojo svojih otrok. Kakšnega pomena bi bili danes dobri katehisti v takih krajih! Najdemo pa pogosto laike, ki žrtvujejo čas in trud, da pomagajo pri verskem pouku ali katekizmu.

Danes je treba še več. Med odraslimi, ki sedaj prihajajo od doma, se pogosto pokaže potreba verskega pouka. Sami priznajo, da nič ne vedo. Bili so le krščeni, a k pouku niso hodili. Niso prejeli prvega obhajila in ne birme. Morda bi se radi poročili v cerkvi! Vprašanje o verski vzgoji se jim postavi takrat, ko gre za vzgojo njihovih otrok.

Pred mnogimi leti je ustanovil danes že pokojni duhovnik med izseljenci posebne biblične krožke, še danes se pozna uspeh njegovega dela. Lahko pa vzamemo kot primer delo za misijone. Preko tega dela prihaja novo življenje tudi v posamezne župnije.

Izšla naj bi posebna knjižica za pouk zaročencev. Kako lepo bi bilo, ako bi izšla izpod peresa vernega laika! Imamo tečaje za zaročence, pri njih sodelujejo: zdravnik, zakonca: mož in žena, duhovnik. Koliko pomeni dober vodnik pri skavtih! Mladini morejo pomagati mladi možje in žene. Mladina morda išče danes bolj kot kdaj, življenjska vprašanja terjajo odgovor. Mlade matere morejo pomagati pri vzgoji drugih, čeprav imajo polno dela z lastno družino.

Koliko morejo storiti laiki pri splošnih vzgojnih sredstvih, kot so listi, filmi, skioptična predavanja, radio in televizija. Tudi laiki morejo pojasniti katoliški nauk o mešanih zakonih, o moderni razlagi svetega pisma in o drugih verskih vprašanjih. Nujno je sodelovanje laikov pri listih za izseljence.

„Ni mi treba iskati naših ljudi v teh krajih. Marijina legija jih najde. Zame ostane le obisk in povabilo k maši, ki pa jo morem le dvakrat ali trikrat na leto opraviti,“ tako je povedal izseljenski duhovnik v deželi, kjer je sam ter je tam približno 3000 Slovencev. Marijina legija ni slovenska.

Kjer ima cerkev ali župnija kaj lastnega premoženja, naj vodijo laiki upravo. Le redke so dežele, kjer je poskrbljeno za primerno življenje izseljenskega duhovnika. Navezani so na karitativno pomoč. Zavest, da je „berač“, nikomur ni lahka. Ako bi verniki sprejeli skrb za svoje duhovnike, bi mogli sami videti, s kako majhnimi sredstvi si morajo pomagati.

Karitativno delo je v zdomstvu zelo važno. Že Rafaelova družba je dobro organizirala spremstvo za izseljence. Vsak je dobil posebno legitimacijo in natančen načrt svoje poti. Kjerkoli se je ustavil, ga je kdo čakal, poskrbel zanj in mu pomagal pri nadaljnji poti. Koliko skrbi je dala preskrba za delo, vedo samo tisti, ki so se vsa leta po vojni brigali za to, da bi vsi imeli delo in vsakdanji kruh.

Za centre po posameznih krajih še vedno povečini tudi

materialno skrbe duhovniki. Marsikje in marsikaj bi lahko laiki prevzeli.

Prav tako je važna skrb za stanovanja, potrebne so podrobne informacije o socialnem zavarovanju, o plačevanju davkov in drugih dajatev.

Dodajmo še obiske bolnikov in ostarelih, Zlasti bolnikov, ki nimajo svojih sorodnikov in znancev. Posebna skrb naj bi bila za bolnike v umobolnicah. Taki obiski niso prijetni, a vendar prinesejo bolnikom veliko tolažbe.

Tako moremo razumeti duhovnika, ki potoži, da je devetdeset odstotkov njegovega dela socialnega značaja. Potrebno je, saj ga zahteva krščanska ljubezen, a marsikaj tega bi mogli izvesti tudi laiki.

Župnijski sveti ali odbori

Prinesel jih je zadnji koncil. Slišali smo že, da so ustanovili župnijske svete ali odbore. Tu rabimo oba izraza v istem pomenu: vključitev laikov pri delu cerkvenega občestva. V kolikor smo videli, doma in v tujini, so doslej bili le poskusi sodelovanja v taki obliki. Težko je reči, kaj je temu vzrok. Morda ni docela jasno, kaj naj pomeni tak svet ali odbor, morda je vzrok preskromna pripravljenost, čeprav ne bi mogli trditi, da ni dobre volje na vseh straneh.

Kar velja: ako hočemo ustvariti župnijski svet, je najprej potrebna dobra volja, ki si želi skupnega dela za skupnost in s tem prevzame odgovornost. Ljudje, ki iščejo sebe, niso za tako delo. Tudi ne „kimavci“, ki le prikimajo; ne ljudje, ki so hitro užaljeni, ako ne gre vse tako, kot oni hočejo; prav tako ne oni, ki radi zamenjajo osebo in stvar. Kaj koristi stvari, se more človek priučiti, tako pa tudi temu, kar škoduje.

Veliko morejo storiti oni, ki imajo le „malo časa“, ker se zavedajo svoje naloge. So to ljudje, ki znajo postaviti „celega človeka“. Dobro vemo, da se pri vsaki stvari v začetku rado pretirava. Kritika mora sloneti na dejstvih in razlogih. Kjer tega ni, se vse izgubi v neki megli.

Za vse velja: biti moramo pripravljeni za razgovor ali dialog. O tem je bilo že marsikaj napisanega, a pravega dialoga je bilo le malo. Malo se je spremenilo delo pri društvih. Našli bomo vedno iste ljudi, ki se trudijo tu in tam. Pripravljeni so tudi za dialog. Še danes moremo mirno presoditi, kdo je kdaj bil pri društvenem delu. Množica le posluša, z gesli jo je mogoče zrevolucionirati, za razpravo ali dialog pa ni dostopna.

Sodelovanja ni mogoče uresničiti, ako ljudje pridejo skupaj, pa ne vedo zakaj. Sede skupaj, a ne govore. Tako tudi sklepi ne preidejo v življenje. Pasivnost je vedno dolgočasna, še število poslušavcev začne padati.

Sedanji čas je kot nalašč, da se v vernikih prebudi misljenje, da bodo mislili in iskali, da bodo govorili in odgovarjali. Tako bomo prišli do dialoga, ki je mogoč tam, kjer je neka osnovna edinost. Morda bomo bolj razumeli na primeru, ki je vzet iz življenja:

Mlada ameriška dvojica — žena ni bila slovenskega rodu — je dobro vedela, da bo življenje terjalo marsikak odgovor, ker stavlja vprašanja, na katera mora biti pripravljena. Zato sta se kmalu po poroki odločila, da se bosta udeleževala razgovorov, pri katerih so se zbirali mladi zakonci vsak konec tedna. „Bilo nas je 15 do 20 parov mladih zakoncev,“ pripoveduje mož. „Ko smo se prvič zbrali, je vsak povedal o svojih izkušnjah pri molitvi. Kar vsak je vedel kaj povedati. Kmalu smo prešli tudi na druga vprašanja. Razumljivo je, da smo obravnavali tudi zakonsko življenje. Veste, kar pride v srce, tudi tam ostane. Najino versko prepričanje in življenje je tako bilo potrjeno, a tudi utrjeno, da sva oba vedela, kaj hočeva od življenja in v življenju.“ Pri razgovorih je bil tudi duhovnik, ki pa je samo odgovarjal, ako kaj ni bilo jasnega. „Tako je najino življenje danes prav tako srečno, kot je bilo ob poroki,“ je povedala njegova žena, mati šestih otrok.

Dialog je mogoč, kjer je vsaj nekaj skupnega. V vsakem človeku je nekaj življenjske izkušnje, morda osebne, a vendar nekaj zgodovine, o kateri more govoriti; tako dialog pomaga k skupnosti. Ni važno, ali je „dobro“ ali „slabo“; ako pove,

kar more, prav gotovo pomaga k skupnosti. Ali ni že naš vsakdanji razgovor tak?

Ako vzamemo tak razgovor metodično, je gotovo plodonosen, čeprav bi bila vsebina v začetku tuja in težka. Najboljše se obnese v manjših skupinah.

Ako je kdo zainteresiran v stvari, je že pripravljen k sodelovanju in s tem tudi k odgovornosti. Le človek, ki čuti v sebi odgovornost za neko stvar, jo bo mogel izvršiti. Le taki bodo sposobni člani župnijskega sveta ali odbora.

NALOGE

Iz dosedanjih izkušenj in iz koncilskih odlokov moremo reči, da so naloge župnijskega sveta:

Svet služi pri odrešilnem delu Cerkve; s službo božje besede in posvetitvijo sebe in drugih, s karitativnim delom in polnostjo krščanstva v življenju. Zato svetuje v vseh dušnopastirskih vprašanjih, zato vodi apostolsko delo in vse ustanove, ki so sicer cerkvene, a imajo svetni značaj. Spravlja v sklad dejavnost posameznikov in podpre vodnike in organizacije, kjer more. Skrbi za informacije javnosti in tako podpre edinost katoliške Cerkve.

Sestav sveta odgovarja krajevnim prilikam in potrebam; nujno je, da je v svetu duhovnik, drugi morejo biti izvoljeni ali izbrani iz obstoječih društev ali pa izvoljeni izmed vernikov; morejo pa tudi poklicati one, ki so pripravljeni sodelovati.

Dasi naj bo čim manj formalnosti, naj se o vsakem razgovoru ali sestanku napravi kratek zapisnik, vedno naj tudi svet izbere onega, ki redno ali samo enkrat vodi razpravo.

Že v rednem dušnopastirskem življenju so na različne načine izbirali župnijske svete, še bolj to velja za zdomstvo. Morda se dajo izvesti s temeljito pripravo prave volitve, drugod bo zadostoval skupni razgovor. Tudi tako se da izbrati zastopnik. Morda bi kje bili zadovoljni, da bi duhovnik sam koga izbral. Z malo dobre volje in pripravljenostjo se bo našla pot, po kateri bi zaživel župnijski sveti v polni dejavnosti.

TISKANO KOT ROKOPIS

**Izšlo v samozaložbi Dušnega pastirstva slovenskih izseljencev, Via della
Sagrestia 17, 00120 Città del Vaticano.**

Tisk Tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu.